

Címmagyarázat

- Mi az, hogy kultusztörténet
  - A kultusz a colo, colere latin igéből származik, amelynek a jelentése: művel, ápol
  - Ebből a szóból származik a kultúra szavunk is.
    - Ebből következően ezt a címet is adhattuk volna ennek az előadásnak: az engesztelés kultúrája, az engesztelés kultúrájának a története.

Konkréten arról lesz szó, hogy mit jelentett az áldozat, áldozatbemutatás, engesztelő áldozat az emberiség életében, az Ószövetségben, az Újszövetségben, azaz Jézus életművében, és az általa alapított Egyház történelmében. Az engesztelésnek, ill. az azzal kapcsolatos rokonfogalmaknak milyen formái, megélési formái voltak. Hogyan próbálta az emberiség megélni az engesztelést Krisztus előtt és Krisztus után.

Az előadás két főrésze tagolódik

- I. Az engesztelés Krisztus előtt
  - 1. Áldozat
  - 2. Kiengesztelődés
- II. Az engesztelés Krisztus után
  - 3. Szentmise
  - 4. Egyéb ájtatossági formák

1. Áldozat

- Mi az engesztelés lényege?
  - Jézus Engesztelő áldozat a mi bűneinkért és az egész világ bűneiért. (1 Jn 2,1)
    - Az engesztelés Jézus engesztelő áldozatához való kapcsolódás, aki feláldozta magát bűneinkért.

Ebben az előadásban először azt keressük, hogy ennek milyen gyökerei voltak az emberiség életében és az Ószövetségben, majd pedig azt vizsgáljuk, hogy hogyan élt, él ez tovább az Egyházban.

- Nagyon alapos elemzését nem tudjuk ennek adni egy háromnegyed órás előadásban, de talán az engesztelés vázlatát meg tudjuk rajzolni.

Mi az áldozat?

- Mi a gyökere az áldozatnak az ember életében?
  - Az a felismerés, amellyel az ember önmagára eszmél, hogy ő véges, korlátozott, függ másoktól, vannak bűnök az életében, amelyeket valahogy el kell rendezni. Az áldozat, áldozatbemutatás az istentisztelet egyik legfontosabb cselekménye, amelyben valamit feláldoz az ember, odaáldoz Istennek, vagy az általa isteneknek gondolt szellemeknek.

Az ajándékot meghatározott szertartás viszi át a profánból, az ember világából a szent világába, Isten világába.

Milyen célból mutatnak be emberek áldozatot a különféle vallásokban?

- Azért, hogy valami módon befolyásolják az istenséget. Az a meggyőződés vezette az áldozatbemutatókat, az áldozati lakomán résztvevőket, hogy a felajánlott áldozat elfogyasztása misztikus közösséget hoz létre az istenség és az ember között.

A görög-római kultúrkörben úgy hitték, hogy az istenek kegyét és jóindulatát ajándékokkal biztosíthatják, mert csak akkor adnak, ha ők is kapnak valamit (do ut des).

- Ezért mind a köz-, mind a magánélet fontosabb megnyilvánulásaihoz áldozatbemutatás csatlakozott. Áldozatot mutattak be városalapításkor, győzelem után, népgyűlés előtt, a bűnök engesztelésére, szinte minden ünnepen, házasságkötéskor, elutazás és megérkezés alkalmával, vállalkozások előtt, stb.

Ezek az áldozatbemutatások többnyire mágikus cselekmények voltak, amelyekkel az istenséget jóindulatra akarták hangolni, hogy adja meg azt, amit az ember kér tőle.

De előfordult az is, hogy engesztelésből ajánlottak fel áldozatot.

Mit jelent az engesztelő áldozat? Mi a célja?

- Az engesztelés szertartásának fő rendeltetése az Ószövetségben a bűn kioltása, ellensúlyozása volt. És egyúttal az engesztelő szertartás a megromlott kapcsolat helyreállítását is szolgálta Isten és az ember között.

Olyan áldozat volt, amely eltörli a bűnt és helyreállítja az életközösséget Isten és az ember között.

- Ilyen volt az Ószövetségben a bűnért bemutatott áldozat.
  - Úgy gondolták, hogy az ember a bűnével (még ha akaratlanul követi is azt el) megszakítja az Istennel való kapcsolatát, és megszentelteteni a helyet, ahol Isten közösségre szokott vele lépni.

Az engesztelő áldozat egyben jóvátételi áldozat is volt Jahve vagy egy embertárs jogait ért sérelem jóvátételéért (Lev 14,21.25).

- Az engesztelő áldozattal sokszor együtt járt a visszatartott, az eltulajdonított vagy a lopott holmiért a megkárosított kártalanítása is.

Mit áldoztak fel?

- Áldozat lehetett minden, amit az ember értéknek tartott:
  - állat, növény, étel, ital, bor, víz, méz, tej, olaj, virág, illatszer (az egyik leggyakoribb volt a tömjén), dísz tárgy vagy fegyver.
leghatékonyabbnak mindig a véres áldozat számított a vérben föltételezett életerő miatt.
- Sok vallásban megvolt az emberáldozat is
  - Gyermeket, szüzeket, foglyokat áldoztak fel.
Az aztékok külön hadjáratokat szerveztek olyan foglyok kézre kerítésére, akiket feláldoztak.
A kelták öregedő királyaikat áldozták föl. Ehhez lehetett hasonló
Az áldozat a magyarság történetében
    - Lehet, hogy a magyarságnál is volt emberáldozat
      - Már Ipolyi Arnold s utána mások is rituális emberáldozatnak fogták fel a magyar krónikának azt a beszámolóját, hogy a honfoglaló magyarok vezérért, Álmost az új hazába való érkezés előtt megölték.

Fehér ló feláldozása

- Állatáldozatról is megemlékeznek latin krónikáink, a magyaroknál a legelőkelőbb áldozati állata a fehér ló lehetett, mely az obiugoroknál még a 19. században is értékes áldozati állatnak számított.

A kereszténység felvétele után, mint a törvénykönyvek, rendelkezések bizonyítják, az áldozatbemutatás pogány formái titokban éltek tovább, vagy keresztény formát öltöttek: az elhunytak lovát pl. nem ölték le, hanem az egyháznak ajándékozták.

Vannak olyan kultúrák, ahol a holtak temetésénél föláldozták szolgálóikat, rabnőiket vagy feleségeiket (India). Az Aranykoporsóban is szerepelt, hogy feláldozták Attila temetésekor egy csomó szolgáját.

Egyiptomban a holtak kísérőinek föláldozását meg lehetett váltani azzal, hogy munkát vállaltak a síremlékek építésénél.

Az ősidőkben az elsőszülött gyermeket is föláldozták, később megváltásaként papi szolgálatra kötelezték őket.

A rómaiaknál szokás volt az önfeláldozás (devotio)

- Ez már egy magasabbrendű áldozat

Isten nem kíván emberáldozatot, ezt a Sátán és démonai kívánják.

Az emberáldozat szelídebb formái voltak, amikor testrészeket áldoztak fel, még szelídebb formája, amikor azoknak valamilyen másolatát ajánlották fel.

- hajat, ujjat, nemi szerv részeit (kasztráció)

Kik mutathattak be áldozatot?

- Az áldozat bemutatása bizonyos személyeknek volt fenntartva
  - például a család vagy a törzs fejének, királynak vagy a papnak. Ezek a személyek tiszteletben, hatalomban részesültek minden korban. A brahmanizmusban pl. a papok valamiképpen még az istenek fölé is emelkednek.

Az áldozat értéke

- Az áldozat értékessége attól függött, hogy ki mutatta be az áldozatot.
Isten előtt kedves áldozatbemutatók voltak
  - Ábel
  - Melkizedek
  - Ábrahám

- Mózes
    - Tőle származik az egész Ószövetség áldozatrendje
- Fejlettebb erkölcsi fokon azt is meglátták, hogy az áldozat értéke a bemutató erkölcsi magatartásától függ.
- XVI. Benedek pápa ír arról, hogy a Krisztus előtt kb. 5. századra alakult ki az a felfogás – nemcsak a zsidóságban, hanem más vallásokban is –, hogy sokkal fontosabb az Istennek való engedelmesség, mint az áldozat.
- A Zsidókhöz írt levélben ez így szerepel
- Áldozatot és felajánlást nem kívántál, de testet alkottál nekem. Nem kedves előtted az engesztelő és égő áldozat. Akkor így szóltam: "Íme itt jövök Istenem, hogy teljesítem akaratodat, amint a könyvtékercsben rólam írva áll." (Zsolt 40,7-8) - Zsid 10,5-6

Az áldozatnak szertartásrendje volt:

- A pap általában tiszta ruhában jelent meg, és az áldozónak is meg kellett tisztulnia. Az állatot földíszítették, szarvait megkoszorúzták (ApCsel 14,13), sőt néha bearanyozták. A rómaiaknál a szabályokat oly szigorúan vették, hogy egy elvétett szó v. mozdulat érvénytelenné és megismétlendővé tette az áldozatot.

2. Kiengesztelődés, megbékélés (reconciliáció)

- Eddig volt szó az áldozatról - beleértve ebbe az engesztelő áldozatot is.
- Az előadás következő részében azt nézzük, hogy mit jelent az engesztelés
  - A bűnnek az eltörlését, eltávolítását, megbocsátását
  - Emberekkel kapcsolatban
    - A sértő és sértett közötti kapcsolat helyreállítása az engesztelés
      - Sokszor nehéz eldönteni, hogy ki a sértő és ki a sértett
    - Az engesztelés az ellenségeskedő személyek közti bocsánatkérés, megbocsátás, kapcsolathelyreállítás
  - Istennel kapcsolatban
    - Isten és az ember kapcsolatának a helyreállítása, bocsánatkérés, megbocsátás
    - Az ember bűnével megbántja, sérti istent, fájdalmat okoz neki
      - Isten lemond a fájdalomról, a megbántottságról, a haragról
      - Van-e ennek feltétele?
        - Az ember részéről a bocsánatkérés
        - az Istennel való összhangban élés szándéka
        - A kártérítés, a vezeklés szándéka
- Mi az engesztelés eredménye?
  - A helyreállt harmonikus kapcsolat.
- Mi a szerepe a haragnak a kiengesztelődésben?
  - Le kell mondani a haragról, el kell azt engedni.
- Mi a szerepe a megbántottságnak, a sértődöttségnek a kiengesztelődésben?
  - Ki kell lépni ebből az állapotból
- Ki kezdeményezi a kiengesztelődést?
  - Ember
    - Sokan érezték, gondolkodók, vallásalapítók, hogy nincsenek rendben a dolgok Isten és ember között, ezért maguk próbálkoztak az összhang megteremtésével.
      - Ezért jöttek létre a különféle áldozatok, tisztulási szertartások, ahogyan ezt az előző fejezetben láttuk.
  - Isten
    - A választott nép történetén keresztül látjuk ezt, az Ószövetségben és az Újszövetségben.
    - Az különbözteti meg a kereszténységet a többi vallástól, hogy azokban az ember a kezdeményező, a kereszténységben, ill. annak előzményében, az Ószövetségben maga Isten.
- Ki végzi az engesztelést?
  - Istennek nem kedves emberek
    - Például Káin
    - De nem volt tetszésére Istennek pl. az emberáldozat sem, ahogyan láttuk.
  - Isten számára kedves, Ő általa rendelt emberek
    - Ilyen volt például Ábel, Melkizedek, Ábrahám, Mózes

- Mi által lesz kedves valaki Isten előtt?
      - Átala legyen kiválasztva
        - ároni papság
      - Maga is tisztuljon meg, újszövetségi nyelven kifejezve legyen a kegyelem állapotában
    - Maga Isten Jézus által, aki Isten is és ember is egy személyben
      - Az övé a legtökéletesebb kiengesztelés.
A mi engesztelésünk, kiengesztelődésünk csak akkor lehet Isten előtt kedves, ha Jézus engeszteléséhez kapcsolódunk.
  - Hogyan végzi az engesztelő az engesztelést?
    - Az ószövetségben
      - Az ősi Izraelben – több jel arra utal – talán ismerték a tisztán engesztelő (expiatórikus) vagy megtisztító (lusztratív) áldozatot.
        - Egy áldozati állat vérével, melynek megsemmisítő erőt tulajdonítottak, eltávolították a szennyfoltként értelmezett bűnt.
      - Az Istennel való kapcsolat helyreállítása Mózes törvényeiben
        - Már a Leviták könyvében úgy szerepel, hogy Isten azért adta a vért, hogy az emberek kieszközöljék vele a kiengesztelődést.
Hozzáérők azt mondják, hogy az egész ószövetségi áldozatbemutatás a közösség helyreállítását szolgálta, de főleg az engesztelő áldozat, a bűnért való jóvátételi áldozat.
Volt néhány zsidó szertartás, amely megvilágította azt, hogy mi történik az engesztelő áldozat bemutatása közben. Ilyen volt
          - A bűnbak kiűzése a pusztába
            - Képletesen rárakták a bűnöket, és elkergették, mintegy elvitte, megsemmisítette a bűnöket
          - A madár elengedése
            - Azt fejezte ki, hogy a bűnökkel megkötözött ember szabaddá vált, mint az addig fogva tartott madár.
      - Az újszövetségben
        - Pál apostol Jézus megváltói művét úgy mutatja be, mint Isten kiengesztelődését az emberek iránt
        - Ez Isten szeretetének a műve
          - „Isten azzal bizonyítja irántunk való szeretetét, hogy abban az időben, amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk.” (Róm 5,8)
        - Ezzel az ember újjászületik. Ezt az újjászületést az embernek csupán el kell fogadnia
    - Jézus áldozata helyettesít minden más áldozatot
      - Az ő áldozata felváltja mind az ószövetségi áldozatokat, mind pedig bármi féle áldozati formát.
Senkinek, semminek nem szabad áldozatot bemutatni azután, hogy Ő végbevitte áldozatát, különösen nem a sátánnak.
Minden más áldozat, a szentmiseáldozaton kívül tilos, halálos bűn.

3. Szentmiseáldozat

Jézus engesztelő áldozata a Golgotán valósult meg, amelynek a megújítása, jelenvalóvá tétele a szentmise.

- A szentmise nem más, mint Jézus egyszeri engesztelő áldozatának térben és időben való kiterjesztése.

Nemcsak János apostol, a Szűzanya és az a néhány asszony voltak a szerencsés kiválasztottak, akik jelen lehettek Jézus keresztségénél, és nemcsak az apostolok, akik részt vettek az Utolsó vacsorán, hanem minden kor minden embere részese ennek, amikor a szentmisén vesz részt, amikor szentmise kerül bemutatásra.

A legtökéletesebb engesztelés a szentmise és a szentségimádás.

Már a középkorban is voltak olyan elgondolások, hogy a szentmise csak valamiféle jelkép.

- Ezzel szemben több hivatalos egyházi nyilatkozatban ott szerepel, hogy az átváltoztatott kenyér és bor lényegileg azonos Jézus feláldozott testével és vérével. [\(D 355, 430, 574\)](#).

A IV. lateráni (1215) és a konstanzi zsinat (1414-18) az eretnekek állításaival szemben

hangsúlyozta, hogy a szentség a fölszentelt pap szavára valósul meg, amikor Krisztus személyét

képviselve az átváltoztatás szavait kimondja ([D 430, 584](#)). Amellett Krisztus maga marad a főpap és az áldozat ([D 430](#)).

A Trienti zsinat dogmaként mondta ki a protestáns elképzelésekkel szemben a következőket.

- És ezeket fontos ma tudnunk, mert minden jel arra mutat, hogy ebbe az irányba akarják eltorzítani a szentmisét.

„Ebben a valóságos áldozatban a pap Krisztus testét és véréát ajánlja föl” ([D 938, 962](#)). Az áldozatot maga Krisztus rendelte, s az nem egyszerű megemlékezés és nem csupán dicsőítés vagy hálaadás, hanem valóban engesztelő áldozat is élőkért és holtakért ([D 940, 850, 997](#)), amely azonban nem mágikus módon, hanem a könyörgés és bűnbánat közbejöttével hat.

A szentmisén Jézus a résztvevőket, és akikért felajánlják a szentmisét, bevonja áldozatába.

- Az Egyház a föláltozott Krisztust mutatja be áldozatul, és vele együtt önmagát is, sőt az egész emberiséget.

Az ember mindig azt mutatta be áldozatul, amit Istentől kapott.

Az áldozás révén az Egyház egészen eggyé válik az áldozati adománnyal, s így maga is részese Krisztus áldozatának.

A kettős átváltoztatás jelképezi Krisztus testének és vérének különválasztását, vagyis a valóságos halált.

4. Egyéb ájtatossági formák

- A Szentmise mellett vannak egyéb ájtatossági formák is
  - Ezek másodiki helyet foglalnak el csak a szentmise után. A szentmise és a szentségimádás a legfontosabb engesztelés.

Szent vér tisztelet a Középkorban

- Erről szólt a múlt év októberi kiengesztelődési találkozón az [előadásom](#).

Jézus Szíve és Mária Szíve tisztelet

- Ez a janzenizmus eretnekségének az ellenhatása volt, amely Istent szigorú bírónak mutatta be. Emiatt megkeményedtek az emberi szívek. Nem mertek szentáldozáshoz sem járulni, annyira bűnösnek tekintették magukat, annyira féltek a számonkérő Istentől. Ma annyira ezzel szemben annyira teret nyert az Isten irgalmasságának a hangsúlyozása, hogy Istentől az igazságosságot, az ítéletet, a haragot igyekezzenek teljesen eltávolítani. Éppen ezért ma ezeket is hangsúlyozni kell. A pokol létezéséről, az elkárkozás veszélyéről is beszélni kell.

[Szeretláng Napló](#)

- [Erzsébet asszony](#)
- Irgalmasság órája, Irgalmasság Rózsafüzére
  - Az engesztelők ABC-jéhez tartoznak

Isteni irgalmasság tisztelete

- [Fausztina nővér](#)
  - Fontos, hogy imádkozzuk amikor csak tudjuk az irgalmasság órájában az Irgalmasság Rózsafüzérért és a Szeretláng Rózsafüzért.

[A Barnabás féle szent vér tisztelet](#)

- Erről is szó volt az előző találkozókon
- Há! istennek az engesztelők ezt szépen a magukévá tették.
  - Sokan odaszentelték már magukat Jézus Legdrágább Vérének
  - És sokan készülnek rá
  - Odaszentelődések ebben az évben még 3 alkalommal lesznek
    - Július 22
    - Szeptember 14
    - November 18.
  - Ezek közül csak az utóbbi 3. péntek, a másik kettő rendkívüli odaszentelődési lehetőség.

Keresztút

- Azt gondolom, erről nem kell sokat beszélni. A keresztút járás nagyon fontos az Egyház életében. A liturgikus cselekmények (a szentmise, zsoltó, szentségek) után és a rózsafüzér mellett a a leghatékonyabb és legelterjedtebb imádságos gyakorlat.

Szent Sebek tisztelete

- A Katolikus Lexikon szerint
  - A Szent Sebek tisztelete a 9. században ír-skót szerzetesek körében alakult ki.

A kontinensen Damjáni Szt Péter (†1072), majd Clairvaux-i Szt. Bernát a Szent Sebek tiszteletének az apostola.

Assisi Szt. Ferenc stigmatizációja (1224) után sorra alakultak a Szent Sebek tiszteletét terjesztő ájtatosságok.

- Nagyon szép ima [Szent Klára imája: Krisztus öt szent sebéhez](#)
  - Ezt az imát Szent Klára Szent Ferencről, mint a mestertől tanulta meg, és naponta elimádkozta.

A 14-15. században zsolozsmákat írtak és egyesületek alakultak, a Szent Sebek tiszteletére, és ünnepet is bevezettek tiszteletére Németországban

- A 19-20. század fordulóján Chambon Mária Márta a Szent Sebek tiszteletének nagy apostola

- Édesanyja nagyon korán megismertette a keresztúttal, s még gyermek volt, amikor megszólalt neki a feszület. Ettől kezdve lelki életének központja lett a Szt. Sebek tisztelete.

Több szerzetbe lépési kísérlet után végül a Boldogságos Szűz Vizitációs Rendje chambéry-i kolostorának laikus nővére lett.

Az Úr két megbízatást adott neki: hogy ő maga állandóan ajánlja fel az Úr szent sebeit, és hogy ezt az ájtatosságot a világban újra éléssze fel. Jézus maga készítette fel a nővért erre a küldetésre. Majdnem naponta tartott neki katekizmus-féle magyarázatot szent sebeiről, melyről azután főnöknőjének be kellett számolnia. 1869-73: csak az Oltáriszentséggel táplálkozott. 1874. VI. 12: Jézus Szt. Szíve ünnepén 1 évre megkapta a stigmákat.

A Szent Sebek tiszteletéhez a következő igéretes fűződnek:

- "Én mindent teljesíteni fogok, amit tőlem szent sebeim nevében kérnek. Ezt az ájtatosságot terjeszteni kell."
"Az én sebeimmel és isteni Szívemmel mindent elérhettek."
"Az én sebeimből nőnek ki a szentség gyümölcsei."
"Az én sebeim fogják a ti sebeiteket gyógyítani."

- Jézus 5 szent sebének a rózsafüzére

- "A Szent Sebek rózsafüzére ellensúlyozza igazságomat, megakadályozza bosszúmat."
"Sebeim minden bűnötököt el fogják takarni." "Ajánld fel nekem sebeimet, hogy a bűnösöket megnyerjem, mert lelkek után szomjúhozom."
A bűnös megtér, ha a következő imát elmondja: "Örök Atya, felajánlom Neked a mi Urunk Jézus Krisztus szent Sebeit, hogy lelkünk sebei begyógyuljanak."
"Szent sebeimnek jótéteménye Istennek a kegyelmét az égből lehozza, és a tisztító tűzben szenvedő lelkeket a mennybe viszi." "A tisztító tűzben szenvedő lelkek legnagyobb kincse: szent sebeim."

- Ma sokan imádkozzák Szent Brigitta imáit. Ezek között is ott van a Jézus Szent sebeire való hivatkozás.

- Márianosztra

- Jézus 5 szent sebének az oltára
Krisztus Öt Szent Sebéről nevezett Társulat: a pálosok által alapított confraternitas, melynek lelkiségét Krisztus sebeinek tisztelete határozta meg. 1669: Sopronbánfalván, 1720: Pesten alakult

Jézus Szent Arcának a tisztelete

- Krisztus halotti leplét 1572 óta Turinban /Olaszország/ őrzik. Erre mint egy fénykép lemezre kirajzolódott Krisztus Urunk holttestének képmása negatív képben. De ezt csak 1898-ban fedezték fel, miután a fényképezést feltalálták és egy olasz ügyvéd lefényképezte a turini leplet és amikor a lemezt előhívta, azon Jézus Krisztus holttestének pozitív képét kapta meg.

Ennek ábrázolása [Manoppello-ban található](#)

[A manoppelloi lepel története](#)

Kis Szent Teréz

- A Gyermek Jézusról és a [Szent Arcról nevezett Szent Teréz](#) (1873-1897)

[Szent Arc rózsafüzér](#)

Jézus szent arcának a litániája

A Szent Arcot fel lehet ajánlani egy lélekért: Örök Atya! Felajánlom Neked szeretett Fiaid imádásra méltó arcát szent Neved dicsőségére és X.Y. lélek üdvére. Ámen.

Megváltó megsebzett nyelvének és a vállsebnek a tisztelete.

- A német népi barokk hatására született ez az ájtatosság. Az előbbi Szt. Ferenc, az utóbbi Szt. Bernát egy látomására megy vissza. Bernát megkérdezte Jézustól, hogy melyik volt a legfájdalmasabb szenvedése. Azt a feleletet kapta, hogy a válláé, mert azon hordozta a keresztet, melynek súlya az ostorozás sebeit egybenyitotta. Krisztus felszólította Bernátot, hogy ezt a sebet különösen tisztelje: a vállsebre való hivatkozással minden kérést teljesíteni fog, a halálos bűnöket megbocsátja.

Ezek az ájtatossági formák a világ számára érthetetlenek, sőt botrányosak: keresztt, keresztút, ostorozás, sebek, elcsúfított arc, nyelv, vállsebek...

- Az ezekkel való foglalkozást még akár betegesnek is be lehet állítani, vagy még keményebb jelzőket is lehet rá alkalmazni.

Ami azonban a világ számára botrány és ostobaság, az azoknak, akik üdvözülnek, és akik mások üdvösségén munkálkodnak, a legnagyobb kitüntetés és erőforrás.

Az azonban igaz, hogy mindezekkel a húsvét, a feltámadás fényében kell foglalkozni.

Ezek adnak erőt a mi saját kereszttutunkhoz, szenvedésünkhöz, ahhoz hogy meggyógyuljunk sebzettségeinkből és mások számára is a gyógyulás, az üdvösség eszközei lehessünk.

- És ez az engesztelés lényege: Egyesülni Jézus szenvedéseivel, áldozatával, hogy ezáltal minél több lelket eljuttassunk a feltámadásra, a boldog örökéletre.

Egy Jézus Szent Arcához szóló imával fejezem be ezt az előadást:

- Szeretett Jézusom imádásra méltó Arca! Imádlak és szeretlek Téged lelkem minden erejével. Alázattal kérek, hogy Isten képét állítsd helyre bennem. Tiszta szívet teremts bennem, Istenem! Ne vess el engem színed elől! Minden Általad történjék bennem, Érted, Ó Jézusom, a Te dicsőségedre, irántad való szeretetből. Ámen.